

13.12.2013

Dnevnik

Stran/Termin: 18

Naslov: Proti nasilju- z nasiljem

Naklada: 27.926,00

Avtor: Ana Perne

Površina/Trajanje: 501,29

Rubrika/Oddaja: KULTURA

Žanr: POROČILO

Gesla: PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ, PREŠERNOVO GLEDALIŠČE, PRE_ERNOVO

Kritika

Proti nasilju – z nasiljem

Ana Perne

Vinko Möderndorfer: Jaz, Batman. Režija Vinko Möderndorfer. Prešernovo gledališče Kranj.

★★★★★

Ob najnovejši uprizoritvi Prešernovega gledališča Kranj niti ni tako nepomembno, če se malenkost zadržimo pri podnaslovu, s katerim je avtor opredelil ta dramski tekst.

Vinko Möder-

ndorfer, ki je besedilo Jaz, Batman napisal po naročilu gledališča ter ga tudi zrežiral, ga namreč označi kot »igro za mladino, otroke, odrasle, dedke in babice«. Igra za vse generacije, torej – toda na kakšen način ta igra, ki se ukvarja s problematiko nasilja, konkretno nasilja med mladimi (tako fizičnega kot »zgolj« verbalnega), nagovarja različne starostne skupine? Zakaj pravzaprav potreba, da nosi igra, ki se v osnovi ne obrača zgolj na eno – po tematiki prvenstveno najstniško – generacijo, oznako, ki cilja na starostno raznovrstna občinstva?

Besedilo, ki ga je Möderndorfer v dvojni, avtorsko-režijski vlogi ustvarjal z mislijo na odrsko udejanjenje, občinstva morda opredeljuje tudi v navezavi na obravnavano problematiko, katere izvor – v skladu z letošnjim repertoarnim osredotočanjem gledališča na družino kot osnovno celico družbe – v odločilni meri najprej predstavlja (neustrezen) zgled najbližjih odraslih, staršev, z njo pa je ključno povezana tudi nemoč družbenega sistema, še posebej vzgojno-izobraževalnih ustanov. Jaz, Batman najstniško nasilje tako razpira na ogled tistim, ki ga morda doživljajo neposredno ali pa posredno v bližini maltretiranih vrstnikov, kot pomembno družbeno problematiko – to potrjuje z navajanjem statistike, da se je vsak tretji kot otrok srečal z nasiljem – pa tudi vsem ostalim. V samem podajanju Möderndorfer postopa z jasnim uvajanjem gledalcev v gledališkost osrednjega dejanja: igralci predstavijo vloge, ki jih bodo odigrali, vpeljevanje v zgodbo pa tako njim kot gledalcem pravzaprav omogoči prepričljivejši vstop v prikaz dogajanja, ki se v poglaviti meri godi med najstniki. Zgodba o trinajstletnikih, ki je

v zgoščevanju elementov (odnosov s starši, med učiteljico in učenci, med »negativci« in »pozitivci«) mestoma sicer do skrajnosti karikirana in ki jo med prizori dopolnjujejo nekakšni komentatorski, izpovedni songi, je tako umeščena znotraj okvira, ki ne zajema le statistike, ampak opozori tudi na znano dejstvo, da je hepiend pač prej stvar fikcije kot pa resničnega življenja.

Precej znana, celo klišejska, po učinku pa poučna je tudi sama zgodba: skupina »negativcev« z Želetom, sinom nekdanjega prestopnika, na čelu se spravi na plahega sošolca Marka in njegovega prijatelja, zgledega učenca Gašperja. Ta, ki je protagonist ter sin poklicno uspešnega, a koruptivnega očeta in z vzhodnjaško duhovnostjo prezaposlene matere, skuša nasilje ustaviti, ker pa njegovo posredovanje ne pri starših ne v šoli ne doseže rezultata, se mu odloči zoperstaviti kar sam, le da skrbi za maslo svojega junaka, Batmana, pa tudi bolj maščevalno kot pravičniško, seveda z negativnimi posledicami. Figura Batmana mu torej predstavlja zgled, ki se nam zdi morda odmaknjen (čeprav z medijsko različnimi upodobitvami spet in spet oživiljen), a v njegovem čaščenju Gašper od vrstnikov pravzaprav tudi odstopa.

Ikonografija izvorno stripovskega junaka je seveda prisotna v uprizoritvi, ki jo Möderndorfer (v sodelovanju z dramaturgom Rokom Andresom) postavi na precej izpraznjeno območje gledališkega uprizarjanja, v globino katerega projicira vizualno natrpane oznake prostorskih sprememb (scenograf je Jože Logar). Ob nenehni skrbi za tovrstno vizualizacijo pa je uprizoritveno težišče vendarle v igralskem podajanju, za katerega s plastično izoblikovanimi značaji, humorjem in z dinamičnim prikazovanjem dramske situacije poskrbi celoten ansambel kranjskega gledališča. Prav s tem se najbrž približa najstniškemu in odraslemu občinstvu; da pa bi samo uprizarjanje na osnovi dejansko precej poenostavljene zgodbe delovalo z izrazito družbeno-kritično ostrino, je težko trditi. x

Krstna uprizoritev igre Jaz, Batman v režiji njenega avtorja Vinka Möderndorferja se – bolj poučno kot kritično – ukvarja s problematiko nasilja med mladimi Fotografija: Mare Mutić